

História súboru

Vznikol 16. októbra 1925 pod názvom Dramatický krúžok Palárik (neskôr Palárikov divadelný krúžok) a pôsobil ako autonómna zložka Miestneho odboru Matice slovenskej v Čadci (MO MS). Jeho predsedom bol J. Hranec, dramaturgmi J. Lacko a G. Kritzner a režisérom P. Jůzek. Prvou inscenáciou bola Hriešnica od F. Urbánka. Rozmach divadelnej činnosti nastáva najmä po otvorení nového kultúrneho stánku – Palárikovho domu v roku 1928. Prvým mimoriadne úspešným predstavením na novej scéne, ktoré počas troch dní videlo viac než tisíc divákov, je Mahenov Jánošík v réžii P. Jůzka, v hlavnej úlohe s F. Polákom. K ďalším úspešným inscenáciám sa zaradili aj Scéna z karnevalového života, Žoržík (v hlavnej úlohe s Ondrejom Jariabkom), Bačova žena, Dni bez konca a ďalšie. V roku 1931 uviedol v réžii O. Jariabka Stodolovu hru Jožko Púčik a jeho kariéra. Do roku 1949 (zrušená činnosť miestnych odborov MS) naštudovali Palárikovci 83 inscenácií. K najvýznamnejším osobnostiam matičného obdobia patrili Ján Lacko, Ondrej Jariabek, Pavel Jůzek, Jozef Kika, Jozef Kubík, Pavol Soviar a ďalší.

Pokračovateľom divadelnej ochotníckej tradície sa v roku 1960 stáva Divadelný krúžok pri Osvetovom dome v Čadci. Vedú ho manželia Kováčikovci. V roku 1967 uvádza súbor – už pod názvom Divadelný súbor Jána Palárika – hru J. Barča-Ivana Mastný hrniec v réžii Antona Banduru. Súbor časom mení svojich zriaďovateľov, v roku 1975 zakotví pod krídlami Mestského kultúrneho strediska v Čadci (neskôr, od r. 1981 Dom kultúry). V roku 1969 získava súbor za Palárikovo Inkognito v réžii Viliama Roháčka striebro na 2. ročníku Palárikovej Rakovej.

Novodobú históriu a zlatý vek zaznamenáva súbor pod vedením martinského herca a režiséra Martina Kolesára, ktorý prišiel do Čadce v roku 1970. Výnimočný človek i znalec divadla a ľudskej duše. Počas takmer 30-ich rokov spolupráce s touto osobnosťou sa súbor prepracoval na slovenskú špičku a natrvalo sa udomácnil medzi najvyspelejšími ochotníckymi súbormi. Čadčianski ochotníci uviedli v réžii M. Kolesára 15 divadelných inscenácií. Toto mimoriadne plodné a dramaturgicky zaujímavé a podnetné obdobie prinieslo súboru nebývalé úspechy na okresných, krajských i celoslovenských súťažných divadelných fórach, niekoľkokrát zvíťazil aj na domácej Palárikovej Rakovej a exceloval aj na Scénickej žatve – najprestížnejšej prehliadke ochotníckych divadiel. Dodnes patria k nezabudnuteľným zážitkom hry Kým kohút nezaspieva, Žobrácke dobrodružstvo, Všetci sa nevracajú, Dvaja, Slučka pre dvoch, Vášeň, Na brehu priezračnej rieky, Pierot a Smrť. Súbor sa nebál ani realizácie náročných projektov, ako boli dramatizácie románov R. Jašíka (Na brehu priezračnej rieky), V. Huga (Chrám Matky Božej v Paríži) či F. Kožíka (Největší z pierotů). Najmenších divákov potešil rozprávkami Dlhý, široký a bystrozraký, Popoluška, O obuvníkovi Ondrovi a komteske Julinke (réžia P. Kozák). Palárikovci účinkovali nespočetnekrát nielen doma – na Kysuciach a na Slovensku, ale aj v Českej republike, Poľsku, Juhoslávii, Bulharsku a vo Francúzsku. Najvýraznejšími hereckými osobnosťami v tom období boli Eva a Jaroslav Baluchovci, Rudolf Dubovský, Peter Liščák, Milan Lukáč, Stanislava Bazáliková, Ľubomíra Hlaváčová, Peter Kozák, Ján Kasaj, Vanda Vojteková, Katarína Tomanová, Jaroslav Patyk, Ján Kasaj, Anton Čvapek, Milan Gacík, Peter Švábik, Katarína

Kováčiková, Ivan Gajdičiar. Mnohí z nich boli niekoľkonásobne ocenení za individuálne herecké výkony.

V roku 1989 prišiel do DSJP profesionálny režisér z Bratislavy Laco Kerata a s výrazne omladeným súborom naštudoval dve autorské hry, Zlého ducha (1990) a Stretnutie nosorožcov (1991). Zlý duch zaznamenal aj zlatý úspech na Palárikovej Rakovej. V rokoch 1992 – 1994 súbor spolupracoval s výnimočnou osobnosťou, mimoriadne invenčným a vzdelaným poľským hercom a režisérom Kubom Abrahamowiczom, ktorý vniesol do kolektívu nového ducha a mimoriadne progresívne a originálne tvorivé postupy. Výsledkom spolupráce boli dve nekonvenčné inscenácie, ktoré predbehli svoju dobu – Skupinová terapia len pre mužov (na motívy próz S. Mrożka) a dramatizácia Dostojevského románu Zločin a trest. S Terapiou... súbor úspešne účinkoval na divadelných festivaloch v Poľsku i Rakúsku. Pôsobenie K. Abrahamowicza v súbore bolo veľkým prínosom nielen v profesionálnej, ale aj v osobnostnej rovine členov súboru. Medzi režisérom a mnohými hercami sa vytvoril výnimočne ľudský a priateľský vzťah.

V roku 1994 si celé Kysuce pripomínali významný medzník vo svojej histórii – 750. výročie prvej písomnej zmienky. Rudolf Gerát napísal v spolupráci s Katarínou Šulganovou scenár scénickej fresky s názvom Pamäť Kysúc, ktorú pod réžiou Milana Gacika a Jána Kasaja členovia DSJP spoločne s ďalšími kysuckými ochotníkmi uviedli na niekoľkých pódioch. Premiéra sa uskutočnila v júni v čadčianskom Dome kultúry, nasledovali úspešné reprízy na festivaloch v Turzovke, Ochodnici, Skalitom, Rudine a na Bartolomejskom jarmoku v Čadci.

V roku 1995 naštudovali Palárikovci pod vedením režiséra Ľubomíra Midriaka inscenáciu Bendeguz, voľne na motívy takmer zabudnutého románu S. Chalupku. Aj v tejto inscenácii podali herci mimoriadne kvalitné výkony.

V roku 1995 vznikla v Čadci ako súčasť Kysuckého kultúrneho centra Kysucká divadelná scéna (KDS), ktorá sčasti pracovala na profesionálnej báze. Bol to experiment Ministerstva kultúry SR a v tej dobe doslova „husársky kúsok“. Ochotníci z DSJP sa takmer automaticky stali jej súčasťou a za svoje výkony po prvýkrát dostávali, hoci len symbolickú, no predsa len mzdu. Bol by však omyl domnievať sa, že sa zrazu cítili byť profesionálmi. Pokora a skromnosť, ktorú mali v sebe zakorenenú, im aj naďalej zostala vlastná. KDS nadviazala spoluprácu so známymi žilinskými tvorcami – režisérom Antonom Šulíkom a dramaturgom Nikitom Slovákom. Pod ich taktovkou, ako aj pod vedením manažéra KDS Jána Kasaja, uviedla dve inscenácie – rozprávku Pinocchio (1996) a veselohru Ach, staré časy (1996, na motívy poviedok J. Jesenského). V rámci Slovenska, ale aj v Poľsku odohral súbor viac než 130 repríz, čo bola v tom čase nebyvalá skutočnosť. V roku 1997 divadelný súbor KDS začal spoluprácu s ďalším profesionálnym žilinským režisérom Vladom Moresom, ktorý debutoval hrou N. V. Gogoľa Ženba (1998, 35 repríz). Na festivaloch a prehliadkach sa v danom čase KDS mohla zúčastňovať len ako hosť, nakoľko stratila štatút ochotníckeho divadla. V roku 1998 bolo KKC, a tým aj KDS zrušené. Herci – ochotníci však zostali, vrátili sa k pôvodnému názvu – DSJP. Pre

Kysuce i čadčianskych ochotníkov táto situácia znamenala výrazný krok späť. Nasledujúce roky poznačila tvorivá kríza, súbor si len ťažko nachádzal cestu na výslnie a istú dobu vôbec nepracoval. Opätovné oživenie nastalo v roku 2004, kedy sa do súboru vrátil režisér V. Mores. So súborom pracoval do roku 2023. S členmi súboru naštudoval päť vlastných autorských hier – Tak to napíš, zlatíčko, Predposledný súd, Labyrint, Ako išlo kysucké vajce do sveta, Veselá jeseň (spoluautorka hry Katarína Janesová), hry Svätá rodinka od G. Schwajdu, Jožko Púčik a jeho kariérny rast (I. Stodola), Láska na trikrát (A. P. Čechov – Pytačky, Medveď, O škodlivosti tabaku). Niektoré z nich získali aj ocenenia na domácich prehliadkach a víťazstvo na festivale Palárikova Raková. K najvýraznejším hercom tohto obdobia patrili Peter Švábik, Katarína Janesová, Jaroslav Patyk, Ján Olešňan, Renáta Olešňanová, Alena Paluchová, Andrea Pokrývková, Peter Holbička, Dagmar Štekláčová, Lenka Bytčanková, Adam Olešňan. Súbor v danom období úspešne účinkoval nielen doma, ale aj v Prahe a v Ríme. Aj počas tohto obdobia, kedy pracoval pod organizačným vedením protagonistky súboru Kataríny Janesovej, si súbor získal veľkú priazeň a podporu publika, ktoré oceňovalo aj tú skutočnosť, že jeho tvorcovia siahali najmä po komédiách, v ktorých sa mohol naplno prejavíť komediálny talent jeho členov. Od roku 2025 pracuje súbor pod vedením dramaturga a režiséra Petra Kováča. V novembri toho roku premiérové spoločne uviedli hru I. Bukovčana Kým kohút nezaspieva a pripomenuli si v rámci osláv aj 100. výročie založenia súboru.

Počas svojej novodobej existencie spolupracoval súbor s mnohými výnimočnými osobnosťami – nielen režisérmi, ale aj dramaturgmi, profesionálnymi hercami, dramatikmi, scénografmi, hudobníkmi, divadelným teoretikmi a kritikmi, kultúrnymi a osvetovými pracovníkmi, fotografmi. Všetkým patrí naše poďakovanie a úcta.

Slávnosti 100. narodenín súboru, ktoré si súbor pripomenul v roku 2025, sa už mnohí členovia, tvorcovia a priaznivci súboru nedožili. Žijú a budú žiť v našich spomienkach.

Poďakovanie patrí všetkým Palárikovcom, tým súčasným, aj tým bývalým. Všetci tvorili a tvoria jeho jedinečnú históriu. Sú klenotom Čadce, Kysúc i Slovenska. A osobitne sa patrí poďakovať divákovi, ktorí im fandia a pravidelne zapíňajú kreslá divadelných sál, aby sa stali súčasťou nesčítaného množstva príbehov, aby na nich dýchlo čaro z dosiek, ktoré znamenajú SVET.

Režiséri a inscenácie Palárikovcov od roku 1967

- **Anton Bandura:** J. Barč-Ivan: Mastný hrniec (1967)
- **Viliam Roháček:** J. Palárik: Inkognito (1969)
- **Martin Kolesár:** I. Bukovčan: Kým kohút nezaspieva (1970), J. Solovič: Žobrácke dobrodružstvo (1971), J. Palárik: Drotár (1973), E. Štric: Všetci sa nevracajú (1975), C. Landa: Dlhý, Široký, Bystrozraký (1976), J. Solovič: Súhvezdie draka (1977), D. Furmanov: Čapajev (1978), M. Holková: Popoluška (1979), J. Barč-Ivan: Dvaja (1980), Š. Haláš: Vášň (na motívy románu V. Huga Chrám matky Božej v Paríži, 1983), A. Kret:

Na brehu priezračnej rieky (podľa románu R. Jašíka, 1984), P. Pecija: Uzol (1986), J. Solovič: Polnoc bude o päť minút (1987), Š. Halás: Pierot a Smrť (podľa románu F. Kožíka, 1988), I. Bukovčan: Slučka pre dvoch (1988)

- **Peter Kozák:** Z. Kozák: O obuvníkovi Ondrovi a konteske Julinke
- **Miloš Čížek:** L. Středa – V. Kubíček: Šišak a Hrčka (preklad A. Kret, 1990)
- **Laco Kerata:** L. Kerata a kolektív: Zlý duch (1990), L. Kerata a kolektív: Stretnutie nosorožcov (1991)
- **Kuba Abrahamowicz:** S. Mrožek – K. Abrahamowicz: Skupinová terapia len pre mužov (1993), F. M. Dostojevskij – K. Abrahamowicz: Zločin a trest (1994)
- **Luboš Midriak:** S. Chalupka – L. Midriak: Bendeguz (1995)
- **Anton Šulík,** C. Collodi – N. Slovák: Pinocchio (1996), J. Jesenský – N. Slovák: Ach, staré časy (1996)
- **Vlado Mores:** N. V. Gogol: Ženba (1998), V. Mores: Tak to napíš, zlatíčko (2006), V. Mores: Predposledný súd (2008), G. Schwajda: Svätá rodinka (2010), V. Mores: Labyrint (2012), V. Mores: Ako išlo kysucké vajce do sveta (2013), A. P. Čechov, I. Stodola: Jožko Púčik a jeho kariérny rast (2015), Láska na trikrát (Pytačky, Medveď, O škodlivosti tabaku, 2018), V. Mores a K. Janesová: Veselá jeseň (2022)
- **Peter Kováč:** I. Bukovčan: Kým kohút nezaspieva (2025)